

Reactie MBO Raad op internetconsultatie voorgenomen wetswijziging examencommissies

Algemene reactie MBO Raad:

De mbo-scholen en OCW hebben de afgelopen maanden hard gewerkt aan het opstellen van de gezamenlijke examenagenda mbo 2015-2020, met als doel door middel van collectieve afspraken en activiteiten de kwaliteit van examinering te verbeteren.

De beleidsmaatregelen en wetswijzigingen vanuit het ministerie van OCW – waaronder deze voorgenomen wetswijziging – dienen de verbetering van de kwaliteit van examens te faciliteren en derhalve aan te sluiten bij maatregelen en activiteiten die mbo-scholen zelf nemen.

Om de borging van de kwaliteit van examinering in het mbo te vergroten wil de minister van OCW de eisen aan examencommissies in het mbo aanscherpen. We zijn het ermee eens dat het centrale aangrijpingspunt om examinering en bijbehorende processen te verbeteren bij de examencommissies ligt en dat een bundeling van taken en bevoegdheden in de regelgeving verstandig kan zijn. Het verder verbeteren van de examencommissies past ook binnen de ambities van de gezamenlijke examenagenda en dus aansluit bij de staande praktijk en prioriteit van de scholen zelf.

Tegen het voorliggende voorstel heeft de MBO Raad, namens de mbo-scholen, twee bezwaren.

Tegen de achtergrond van de *Regeldrukagenda Onderwijs 2014 – 2017* (geaccordeerd door OCW en de sectororganisaties) valt het op dat de wijze waarop de voorgenomen wetswijziging is vormgegeven veel elementen bevat die het 'hoe' vastleggen. De voorgenomen kaders stollen straks bovendien op het niveau van een wet en niet op het niveau van een AMvB of beleidsregel. De MBO Raad stelt serieus vraagtekens bij de motivatie die de wetgever hierbij hanteert, namelijk het parlement 'zeggenschap over deze taken en eisen' geven. Is dat de taak van wetgeving? Het gevaar is bovendien dat straks nieuwe of andere eisen, bijvoorbeeld in het kader van Leven Lang Leren, niet anders geaccommodeerd kunnen worden dan via een (minimaal) tweejarig wetstraject. Kortom, gegeven de thematiek die voorligt en de benodigde uitdagingen naar de toekomst toe, bepleit de MBO Raad een AMvB of beleidsregel in plaats van wet. De wet is voor de hoofdlijnen.

Dan het tweede bezwaar. De MBO Raad is van mening dat leden van het college van bestuur en personen met financiële verantwoordelijkheid niet per se uitgesloten mogen worden van lidmaatschap van examencommissies. Het voorgestelde wetsartikel doet geen recht aan de diversiteit van instellingen en opleidingen binnen het mbo. Bovendien onthoudt het voorstel een actieve rol die die bestuurders in het mbo wel degelijk willen nemen en willen blijven nemen als het gaat om verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van examinering.

Met OCW is de MBO Raad van mening dat er geen sprake van belangenverstremming mag zijn en dat de onafhankelijkheid van de examencommissie geborgd moet zijn. Echter, zolang er nog nooit is aangetoond, noch door het departement, noch door de Inspectie, dat diploma's makkelijk verstrekt zouden worden als gevolg van acteren van bestuurders in een examencommissie, vinden wij wetgeving op dit punt niet opportuun. De onderbouwing ontbreekt hier, anders dan dat dit in het hbo ook niet gebruikelijk is. De MBO Raad is van mening dat het bestuur van een school aangesproken moet kunnen worden op de kwaliteit van examens en de kwaliteitsborging. Daarom bepleit de MBO

Raad ook dat in de vorm van een examenverslag, toe te voegen aan het Geïntegreerd Jaardocument, een school jaarlijks reflecteert over de kwaliteit van de examens. En als de Inspectie vervolgens twijfelt: laat daar dan het gesprek over gaan. Kortom: de combinatie van Examenverslag en het Toezichtkader van de Inspectie volstaat in onze ogen. We vragen op dit punt dan ook om een verbeterd voorstel, waarbij we in het bijzonder wijzen op de aanbevelingen van het laatste onderwijsverslag en recent uitgebreid onderzoek van IVA Onderwijs naar dit aspect van examencommissies, beiden bekend bij OCW.

Tot slot. We beschouwen de instellingsverklaring als een bevestiging van de, eerder in de memorie van toelichting WEB reeds beschreven, huidige praktijk. We duiden positief dat er geen aanvullende formateisen komen voor de instellingsverklaring en stellen vast dat aldus geformuleerde voorgestelde wetstekst zelf niet zal leiden tot afbreuk van het civiele effect van het reguliere diploma.

Per vraag volgt hieronder de reactie op de internetconsultatie. Onderstaande vragen (cursieve tekst) zijn overgenomen van de website van het ministerie.

Hieronder staan één of meer vragen die horen bij de consultatie. U kunt uw reactie geven in de ruimte onder de vraag. Daarnaast is het mogelijk om een document aan uw reactie toe te voegen, bijvoorbeeld als u achtergrondinformatie wilt bijvoegen.

[Direct naar document toevoegen](#)

Vraag 1 van 4

Wat vindt u van de taken die het bevoegd gezag krijgt voor de instelling, benoeming en samenstelling van de examencommissie (artikel 7.4.5)?

Reactie MBO Raad:

In de voorgenomen wetswijziging staat (Artikel 7.4.5, onderdeel 8): “Leden van het college van bestuur en personen die anderszins financiële verantwoordelijkheid dragen binnen de instelling worden niet benoemd tot lid van de examencommissie. Het bevoegd gezag kan afwijken van de eerste volzin indien de omvang van de instelling ertoe leidt dat niet aan deze voorwaarde kan worden voldaan”. Dit artikel doet geen recht aan de verworvenheden binnen het mbo, waarbij juist managers en leden van college van bestuur door deelname aan de examencommissie zichtbaar hun verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van examinering. Uitgebreid onderzoek door IVA Onderwijs naar dit onderwerp heeft aangetoond dat voor een onafhankelijke positionering en handelen het niet noodzakelijk is personen met financiële verantwoordelijkheid uit te sluiten van de examencommissie. Zij kunnen juist – om verschillende redenen – een positieve bijdrage leveren doordat zij in staat om middelen in te zetten, te faciliteren en te sturen. Zie [Onderzoeksrapport ‘De kracht van de examencommissie’](#).

Ook de inspectie geeft in het laatste onderwijsverslag niet het advies personen met financiële verantwoordelijkheid uit te sluiten van de examencommissie. Maar geeft in een open formulering aan: “Om het onafhankelijke karakter en de professionaliteit van de examencommissie beter te kunnen borgen, is een heldere organisatorische inbedding in de onderwijsorganisatie nodig”.

Vraag 2 van 4

Wat vindt u van de taken en bevoegdheden die de examencommissies krijgen (artikel 7.4.5a)?

Reactie MBO Raad:

In de voorgenomen wetgeving is duidelijk de lijn gekozen om niet alleen het *wat*, maar voornamelijk het *hoe* vast te leggen. Dit is ook bij dit artikel zichtbaar. Het grootste deel van de beschreven taken en bevoegdheden van examencommissies sluit aan bij de staande praktijk en wordt hiermee geformaliseerd waarmee de mbo-scholen minder ruimte hebben om zelf invulling te geven aan kwaliteitsborging van examinering. Bezwaarlijk is dat dit op het niveau van de wet gebeurt in plaats van op een lager niveau van regelgeving.

Vraag 3 van 4

Wat vindt u van de verplichting betreffende de instellingsverklaring in het middelbaar beroepsonderwijs (artikel 7.4.6a)? (Het voortgezet en hoger onderwijs kennen al een dergelijke verplichting.)

Reactie MBO Raad:

Wij signaleren dat het artikel rondom de instellingsverklaring een bevestiging en nadere formalisering is van de 'schoolverklaring', zoals deze in de huidige memorie van toelichting bij de WEB wordt genoemd en door mbo-scholen wordt toegepast. Nieuw is dat nu formeel wordt geregeld dat een student recht heeft op een instellingsverklaring wanneer hij/zij daarom vraagt. Dit sluit aan bij de huidige praktijk waarbij studenten nu ook al desgevraagd een schoolverklaring ontvangen. De instellingsverklaring maakt het voor examencommissies eenvoudiger om – in het geval een student tussen instelling switcht – te beoordelen of hij/zij in aanmerking komt voor vrijstellingen. Echter, het artikel geeft geen formatvereisten voor de instellingsverklaring. Dit betekent dat een student dus niet automatisch recht heeft op vrijstellingen. Het is aan iedere examencommissie om zorgvuldig te beoordelen in hoeverre de behaalde onderdelen in de instellingsverklaring recht geven op vrijstelling en aansluiten bij de examenonderdelen van de opleiding. Als deze interpretatie klopt, zijn we het eens met het artikel. We vragen daarom aandacht voor een zo helder mogelijke toelichting bij dit artikel.

Vraag 4 van 4

Hebt u overige opmerkingen ten aanzien van het concept wetsvoorstel?

Reactie MBO Raad:

Gezien het belang van de voorgenomen wetswijziging en de impact die deze op de examenorganisatie binnen de mbo-scholen zal hebben, is het spijtig te zien dat de internetconsultatie midden in de vakantieperiode valt, waardoor een groot deel van de mbo-scholen onvoldoende mogelijkheid heeft zelf te reageren op de voornemens. Om deze reden hebben we ervoor gekozen om ook als MBO Raad te reageren.